

Γεωμετρική Κεραμική στη Μ. Ασία

Summary :

Ο γεωμετρικός ρυθμός στη Μικρά Ασία ξεκινά στο β' μισό του 9ου αι. π.Χ., με κύρια κέντρα τη Σμύρνη, την Καρία και τη Μίλητο, και διαρκεί ως και το 700 π.Χ. ή λίγο αργότερα. Πρόκειται για συντηρητικό ρυθμό που επηρεάζεται αρχικά από τον αττικό γεωμετρικό ρυθμό, ενώ κατόπιν εμπνέεται περισσότερο από τη Ρόδο και τα Δωδεκάνησα.

Date

9ος-πρώιμος 7ος αι. π.Χ.

Geographical Location

Μικρά Ασία

1. Γεωμετρικός ρυθμός στη Μικρά Ασία

Η ανάπτυξη του γεωμετρικού ρυθμού στη Μικρά Ασία συνδέεται άμεσα με τις εξελίξεις στον ελλαδικό χώρο. Τα ισχνά ευρήματα και η αποσπασματική τους κατάσταση δεν επιτρέπουν να σχηματίσει κανείς σαφή εικόνα της εξέλιξης και των ιδιαιτεροτήτων των τοπικών εργαστηρίων. Οι μελετητές εντάσσουν τη μικρασιατική κεραμική παραγωγή της εποχής σε μια ευρύτερη σχολή της ανατολικής Ελλάδας που περιλαμβάνει τα νησιά του βόρειου Αιγαίου και τα Δωδεκάνησα, όπου το υλικό, κυρίως από νεκροταφεία, είναι πλουσιότερο, αλλά και οι καλλιτεχνικές τάσεις πιο ενδιαφέρουσες και στραμμένες προς τον ελληνικό κόσμο της μητροπολιτικής Ελλάδας.

2. Πρώιμος γεωμετρικός ρυθμός

Ο πρώιμος γεωμετρικός ρυθμός στη Μικρά Ασία αποτελεί ομαλή συνέχεια του [πρωτογεωμετρικού ρυθμού](#). Χρονολογικά, πρωτογεωμετρικής έμπνευσης αγγεία, κυρίως απομιμήσεις αττικών προτύπων, παράγονται κατά τον πρώιμο 9ο αι. π.Χ., όταν στη μητροπολιτική Ελλάδα οι κυριότερες σχολές έχουν ήδη περάσει στην πρώιμη γεωμετρική φάση. Η πρώιμη φάση του γεωμετρικού ρυθμού στη Μικρά Ασία είναι ελάχιστα τεκμηριωμένη από ευρήματα. Σημαντικές θέσεις είναι η [Μίλητος](#) και η [Ιασός](#) της [Καρίας](#).

Σε γενικές γραμμές, πρόκειται για μια περίοδο στασιμότητας στην εξέλιξη της αγγειογραφίας, που τοποθετεί τη Μικρά Ασία και την ανατολική Ελλάδα γενικότερα στην περιφέρεια των καλλιτεχνικών εξελίξεων του ελληνικού κόσμου.

Η κεραμική από τη Μίλητο δείχνει σημαντικές ομοιότητες με παραδείγματα από τα πλούσια νεκροταφεία της [Κω](#) και της [Ρόδου](#). Τα σχήματα παρουσιάζουν ομοιότητες με αυτά του πρωτογεωμετρικού ρυθμού. Φαίνεται όμως πως οι κεραμείς της Μικράς Ασίας είχαν κάποια, έστω αμυδρή, γνώση των εξελίξεων στον υπόλοιπο ελληνικό κόσμο. Τα σχήματα που απαντούν είναι η [πυξίδα](#), ο [αμφορέας](#) με λαβές στο λαιμό, η [οινοχόη](#) και η [υδρία](#). Ο αμφορέας με λαβές στο λαιμό αποκτά τώρα πιο ραδινές αναλογίες σε σχέση με τα πρωτογεωμετρικά παραδείγματα, σε σαφή συνάφεια με τον αττικό πρώιμο γεωμετρικό αμφορέα, ενώ και ο λαιμός του αγγείου είναι πιο ψηλός. Η διακόσμηση διατηρεί στοιχεία από τη θνήσκουσα πρωτογεωμετρική περίοδο, σε τεχνοτροπία παρηκμασμένη. Σε ό,τι αφορά τα κλειστά αγγεία, η διακόσμηση τοποθετείται κυρίως σε ζώνες γύρω από το λαιμό του αγγείου, στενότερες συνήθως απ' ό,τι προηγούμενως. Σπανιότερα, όπως σε ένα αμφορέα και μια οινοχόη από την Ιασό της Καρίας, υπάρχει μια δεύτερη διακοσμητική ζώνη, στα πρότυπα των αττικών παραδειγμάτων. Συνήθη διακοσμητικά θέματα είναι οι ομόκεντροι κύκλοι και τα ομόκεντρα ημικύκλια και σπανιότερα τα ευθύγραμμα κοσμήματα. Η απόδοσή τους όμως είναι συχνά απρόσεκτη: αντί για ημικύκλια συναντά κανείς σχήματα που αντιστοιχούν στα 3/4 του κύκλου. Οι ομόκεντροι κύκλοι είναι λιγότεροι απ' ό,τι στην πρωτογεωμετρική περίοδο, ενώ το σταυροειδές κόσμημα στο κέντρο τους είναι λιγότερο ακριβές.¹

3. Μέσος γεωμετρικός ρυθμός

Γεωμετρική Κεραμική στη Μ. Ασία

Ο μέσος γεωμετρικός ρυθμός, ενώ αποτελεί φυσική εξέλιξη της πρώιμης φάσης σε ό,τι αφορά τα σχήματα, σηματοδοτεί μια ευρεία προσπάθεια εισαγωγής τύπων διακόσμησης από την Αττική. Γύρω στα μέσα του 9ου αι. π.Χ., αρχίζουν οι πρώτες προσπάθειες απόδοσης του μέσου γεωμετρικού ρυθμού, ο οποίος, υπό την καθοδήγηση των Αθηναίων κεραμείων, ανάγεται σε «διεθνή τεχνοτροπία». Πρόκειται για μια φάση πραγματικής εξέλιξης στη μικρασιατική κεραμική, η οποία αρχίζει να διαφοροποιείται σε μεγάλο βαθμό από τα δωδεκανησιακά εργαστήρια, τα οποία παραμένουν σχετικά ανεξάρτητα από την αττική επίδραση. Σημαντικά ευρήματα προέρχονται και πάλι από τη Μίλητο και την Καρία, ενώ κάποια αξιολογικά δείγματα του ρυθμού έχουν βρεθεί και στη [Σμύρνη](#).

Τα σχήματα παρουσιάζουν εμφανή εξέλιξη από την προηγούμενη περίοδο. Ο αμφορέας είναι σπάνιος και σε ορισμένες περιπτώσεις διατηρείται το παλιομοδίτικο σχήμα με τις λαβές στην κοιλία του αγγείου.² Ο **κρατήρας** με ψηλό κωνικό πόδι, ένα σχήμα καθαρά αττικό, με ιδιαίτερη εξάπλωση στη Ρόδο, απαντά επίσης στη Μίλητο, τη [Σάμο](#) και τη Σμύρνη, προς τα τέλη της μέσης γεωμετρικής περιόδου.³ Η **κύλικα** με μία λαβή, βαθύ κύπελλο, μία εγκοπή κάτω από τη λαβή και χαμηλό κωνικό πόδι είναι γνωστή από τη Μίλητο, αλλά μάλλον κατάγεται από τα Δωδεκάνησα.⁴ Ο **σκύφος** μιμείται το αττικό πρότυπο, με ρηχό κύπελλο, κάθετα τοιχώματα και έξω νεύον χείλος, ενώ είναι γνωστός από τη Μίλητο, τη Σμύρνη και τα Πύργα της Καρίας, σε σημαντικούς αριθμούς. Παρόμοια εξάπλωση έχει και η σφαιρική **κοτύλη**, διακοσμημένη με μεσογεωμετρικά μοτίβα, παρότι το σχήμα απαντά κυρίως στην επόμενη περίοδο. Τοπικής προέλευσης παραδείγματα σκύφων με βαθύ κύπελλο και χαμηλή κωνική ή δακτυλιοσχημη βάση είναι επίσης γνωστά, τόσο από την Κω, όπου φαίνεται πως το σχήμα επιχωριάζει, όσο και από τη Μίλητο, ενώ από το Ασαρλίκ της Καρίας είναι γνωστά και παραδείγματα με πολύ βαθύ κύπελλο και μία λαβή.⁵ Η **λήκυθος**, πολύ δημοφιλής στα Δωδεκάνησα, είναι σπανιότερη στη Μικρά Ασία, με κυριότερα παραδείγματα από τη Μίλητο. Η διακόσμηση ακολουθεί αττικά πρότυπα: σκύφοι με **μετόπες** και τετραπλά ζιγκ-ζαγκ άλλοτε θεωρούνται μιλησιακοί και άλλοτε εισαγωγές, που μπορούν να χρονολογηθούν στην πρώτη φάση της μέσης γεωμετρικής περιόδου. Και από τη δεύτερη φάση της περιόδου πιστοποιούνται μιμήσεις των αττικών σκύφων, κυρίως από τη Μίλητο. Η ίδια εικόνα παρουσιάζεται και στο σαμιακό εργαστήριο, που ακολουθεί παράλληλα με τα μικρασιατικά εξέλιξη.

Στα τέλη της μέσης γεωμετρικής περιόδου, η αττική κυριαρχία υποχωρεί, για να δώσει τη θέση της σε υβριδικά διακοσμητικά σχήματα, που συνδυάζουν την πρωτογεωμετρική παράδοση (τρίγωνα στον ώμο κυπέλλων συνδυασμένα με κάθετες σειρές στιγμών) με καθαρά αττικά κοσμήματα (**ρόδακας** με στιγμή στο κέντρο)⁶ ή ροδιακά (ορθογώνια **άγκιστρα**). Ο απλός μαιάνδρος δίνει σιγά σιγά τη θέση του σε ένα συνθετότερο σχήμα, του ψευδο-μαιάνδρου (συνδυασμός δύο αντιμέτωπων αγκίστρων) και του σύνθετου μαιάνδρου με τη μορφή των επάλξεων. Πάλι από τη Μίλητο, μαρτυρούνται επιβιώσεις των πρωτο-γεωμετρικών επάλληλων κύκλων με γέμισμα, από στιγμές ή μικρούς κύκλους.

Στην ύστατη φάση της περιόδου, τα αττικής προέλευσης μοτίβα συντάσσονται με έναν εντελώς τοπικό τρόπο, χωρίς τη σύμβαση της προσήλωσης σε μια κεντρική μετόπη. Σπείρες, μαιάνδροι γεμισμένοι με γραμμές και δικτυωτά τρίγωνα ή ρόμβοι συνδυάζονται για τη δημιουργία ενός στιλιζαρισμένου δένδρου, που θα αποτελέσει το κυριότερο διακοσμητικό κόσμημα της αγγειογραφίας της περιοχής κατά την επόμενη περίοδο.⁷

4. Ύστερος γεωμετρικός ρυθμός

Σημαντική εξέλιξη κατά την περίοδο αυτή είναι η εμφάνιση του γεωμετρικού ρυθμού σε περισσότερες περιοχές και η απαρχή μιας εικονιστικής παράδοσης. Διαφοροποιήσεις μεταξύ των τοπικών κέντρων είναι πλέον δυνατές με μεγαλύτερη ασφάλεια απ' ό,τι στις προηγούμενες περιόδους, αν και είναι ακόμη αδύνατη η κατανόηση της εξέλιξης κάθε τοπικού εργαστηρίου. Η Μίλητος είναι το σημαντικότερο κέντρο παραγωγής ύστερης γεωμετρικής κεραμικής στη Νότια Ιωνία.⁸ Ευρήματα από τα [Δίδυμα](#) ανήκουν σίγουρα στα μιλησιακά εργαστήρια και ανήκουν στην τελευταία φάση της περιόδου.⁹ Κοντά στα καθαρά τοπικά χαρακτηριστικά προϊόντα, συναντά κανείς σε αφθονία απομιμήσεις ροδιακών κοτυλών, τα πρωτότυπα των οποίων εισάγονται επίσης σε μεγάλους αριθμούς. Το σύστημα της διακόσμησης σε μετόπες δεν ακολουθείται συστηματικά, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στα δωδεκανησιακά εργαστήρια. Τα κοσμήματα που προτιμώνται είναι μικρές ομάδες στιγμών, ροδάκων και επάλξεων, σε χαλαρή σύνδεση μεταξύ τους. Σημαντική εξέλιξη αποτελεί κατά την περίοδο αυτή η υιοθέτηση εικονιστικών παραστάσεων που περιλαμβάνουν χορευτές σε **σκιαγραφία**, και χωρίς ανατομικές

Γεωμετρική Κεραμική στη Μ. Ασία

λεπτομέρειες, πουλιά και ζώα που ήδη προαναγγέλλουν την [Ανατολίζουσα περίοδο](#).¹⁰

Στην Καρία εξελίσσεται ένας τοπικός ρυθμός που στρέφεται περισσότερο προς τη Ρόδο και την Κω για έμπνευση, με συνηθέστερα σχήματα το σκύφο, την κοτύλη, τον **αμφορίσκο** με χοντρό σώμα και σπανιότερα την οινοχόη με σφαιρικό σώμα, και τον κρατήρα. Η διακόσμηση είναι απλή με ευθύγραμμα σχήματα, τρίγωνα, ρόμβους, **αμείβοντες**, τεθλασμένες ή κάθετες γραμμές με διαγράμμιση και μικρές ομάδες ομόκεντρων κύκλων, οργανωμένα σε μετώπες. Στα τέλη της περιόδου, απαντά και το δανεισμένο από τη Ρόδο δέντρο όπως και τα πουλιά.¹¹ Στην [Εφεσο](#) η γεωμετρική κεραμική είναι σε γενικές γραμμές εμπνευσμένη από τη Ρόδο, ενώ στην [Αιολίδα](#) τα περισσότερα ευρήματα είναι από εισαγωγές ή μιμήσεις, κυρίως ροδιακών και χιακών αγγείων.¹²

Η Σμύρνη είναι το μόνο αξιόλογο κέντρο στη βόρεια Ιωνία. Ο ύστερος γεωμετρικός ρυθμός στην περιοχή συνδυάζει αττικές και κορινθιακές επιδράσεις στα σχήματα και τη διακόσμηση, αν και η επιρροή των νησιωτικών εργαστηρίων, κυρίως της Χίου είναι ισχυρότερη. Σημαντικότερο αγγείο είναι ένας κρατήρας διακοσμημένος με τετράφυλλα, σβάστικες, «πεταλούδες» και επάλξεις, που θυμίζουν αττικά κοσμήματα, αλλά διατάσσονται με βάση τις χιακές παραδόσεις, σε λεπτές οριζόντιες ζώνες που ορίζονται από κάθετες στήλες.¹³ Γύρω στα τέλη της περιόδου, γύρω στο 700 π.Χ., η ροδιακή επιρροή είναι πιο άμεση, όπως δηλώνει η απομίμηση των κοτυλών με πτηνά. Η κορινθιακή επίδραση ορίζεται από παραδείγματα κοτυλών διακοσμημένων με αμείβοντες. Ο κρατήρας αντικαθίσταται από τον **δίνο**, με ιδιαίτερα ενδιαφέρον παράδειγμα ένα θραύσμα όπου απεικονίζεται για πρώτη φορά η επτάχορδη **λύρα**.¹⁴ Η [Λυδία](#), και η [Τρωάδα](#) δεν παρουσιάζουν δείγματα εγχώριας παραγωγής άλλης πλην των απομιμήσεων ροδιακών εργαστηρίων, πριν από το 700 π.Χ., κατά τη λεγόμενη υπο-γεωμετρική φάση.

5. Συνολική αποτίμηση

Ο γεωμετρικός ρυθμός στη Μικρά Ασία εμφανίζεται ετερόφωτος και συντηρητικός. Τα γειτονικά νησιά του βόρειου Αιγαίου και της Δωδεκανήσου δίνουν τον τόνο, όταν δεν υιοθετείται η απευθείας μίμηση των αττικών και αργότερα των κορινθιακών προτύπων. Πολιτισμικά, η διακοσμημένη κεραμική δε φαίνεται να έχει τον ίδιο σημαντικό ρόλο στην καλλιτεχνική εξέλιξη της περιοχής, τον οποίο συναντά κανείς στην κυρίως Ελλάδα. Τα μνημειακού χαρακτήρα αγγεία είναι σπάνια. Η εικονιστική παράδοση, που σημαδεύει την απαρχή της Ελληνικής Επανάστασης ή Αναγέννησης του 8ου αι. π.Χ., όπως αποκαλείται από τους ιστορικούς της τέχνης δε φαίνεται να ριζώνει στη Μικρά Ασία. Η γενικότερη διακοσμητική τάση της χωρίς καλλιτεχνικές αξιώσεις γεωμετρικής κεραμικής της περιοχής, θα επιζήσει μέσα από τους υπογεωμετρικούς ρυθμούς, που θα αποτελέσουν σημαντικό τμήμα της κεραμικής της επόμενης περιόδου, του 7ου αι. π.Χ. Το φαινόμενο αυτό αγγίζει και άλλες μορφές της τέχνης της περιοχής, όπως η μεταλλοτεχνία, που υπολείπεται σημαντικά των αντιστοίχων προσπαθειών στην Πελοπόννησο και την Αττική. Ο κόσμος της Μικράς Ασίας κατά τον 9ο και 8ο αι. π.Χ., ιδωμένος μέσα από τη σκοπιά της ιστορίας της τέχνης, παρουσιάζει δείγματα απομόνωσης, επαρχιωτισμού και απουσίας πειραματικής διάθεσης και φιλοδοξίας.

1. Μίλητος: Βλ. Weickert, C., "Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1955", *IstMitt* 7 (1957), σελ. 102-132, πίν. 36.3.

2. Για παράδειγμα, ένας αμφορέας από τη Μίλητο: Weickert, C., "Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1957", *IstMitt* 9-10 (1959-1960), σελ. 1-96, πίν. 39.1.

3. Μίλητος: Weickert, C., "Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1955", *IstMitt* 7 (1957), σελ. 102-132, ιδίως σελ. 123, εικ. 8.1 και 2, πίν 37b.

4. Μίλητος: Weickert, C., "Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1955", *IstMitt* 7 (1957), σελ. 102-132, πίν. 39.2 και "Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1957", *IstMitt* 9-10 (1959-1960), σελ. 1-96, πίν. 57.4.

5. Μίλητος: Weickert, C., "Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1957", *IstMitt* 9-10 (1959-1960), σελ. 1-96, πίν. 57.1-3. Asarlık: Coldstream, N., *Greek Geometric Pottery. A Survey of Ten Regional Styles* (Oxford 1968), σελ. 270.

Γεωμετρική Κεραμική στη Μ. Ασία

6. Π.χ. οι αποσπασματικές κύλικες στη Μίλητο: Weickert, C., "Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1955", *IstMitt* 7 (1957), σελ. 102-132, πίν. 39.2 c, e.
7. Κρατήρας από τη Σμύρνη: Coldstream, N., *Greek Geometric Pottery. A Survey of Ten Regional Styles* (Oxford 1968), πίν. 60f. Κύλικα από τη Μίλητο: Weickert, C., "Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1957", *IstMitt* 9-10 (1959-1960), σελ. 1-96, πίν. 57.4.
8. Βλ. Weickert, C., "Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1955", *IstMitt* 7 (1957), σελ. 102-132, πίν. 38-39; Weickert, C., "Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1957", *IstMitt* 9-10 (1959-1960), σελ. 1-96, πίν. 54-59, 79, 85; Mallwitz, A. – Schiering, W., "Der Alte Athena-Tempel von Milet", *IstMitt* 18 (1968), σελ. 87-160, πίν. 34-35.
9. Tuchelt, K., "Didyma. Bericht über die Arbeiten 1969/1970", *IstMitt* 21 (1971), σελ. 45-87, πίν. 1.
10. Χορευτές: Izmir Museum, αποσπασματικό αγγείο από τη Μίλητο. Coldstream, N., *Geometric Greece* (London 1977), σελ. 259, εκ. 259d.
11. Özgünel, C., *Carian Geometric Pottery* (Ankara 1979); Prag, A.J.N.W., "Greek Geometry Overseas: A New Carian Krater in Manchester", στο Tsatskheladze, G.R. – Prag, A.J.N.W. – Snodgrass, A.M. (επιμ.), *Periplous. Papers on classical art and archeology presented to Sir John Boardman* (London 2000), σελ. 228-234.
12. Έφεσος: Brein, F., "Geometrisch dekorierte Keramik aus Ephesos", στο Akurgal, E. (επιμ.), *Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology, Ankara-Izmir* (Ankara 1978), σελ. 721-728.
13. Cook, R.M. – Dupont, P., *East Greek Pottery* (London 1998), σελ. 24, εκ. 5.9.
14. Boardman, J., *Early Greek Vase Painting* (London 1998), σελ. 77, εκ. 145.

Bibliography :

	Cook R.M., Dupont P., <i>East Greek Pottery</i> , London 1998
	Weickert C., "Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1957", <i>IstMitt</i> , 9-10, 1959/1960, 1-96
	Coldstream J.N., <i>Geometric Greece</i> , 2, London 2002
	Coldstream N., <i>Greek Geometric Pottery A Survey of Ten Regional Styles</i> , Oxford 1968
	Özgünel C., <i>Carian Geometric Pottery</i> , Ankara 1979
	Cook R.M., "Ionia and Greece in the Eighth and Seventh Centuries B.C.", <i>JHS</i> , 66, 1946, 67-98
	Brein F., "Geometrisch dekorierte Keramik aus Ephesos", Akurgal, E. (επιμ.), <i>Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology, Ankara-Izmir</i> , Ankara 1978, 721-728
	Weickert C., "Die Ausgrabung beim Athena-Tempel in Milet 1955", <i>IstMitt</i> , 7, 1957, 102-132
	Coldstream J., "The Meaning of the Regional Styles in the Eighth Century B.C.", Hägg, R. (ed.), <i>The Greek Renaissance of the 8th century B.C. Tradition and Innovation</i> , Swedish School of Athens, Stockholm 1983, 17-25

Γεωμετρική Κεραμική στη Μ. Ασία

Glossary :

	άγκιστρο, το
Κόσμημα της αγγειογραφίας σε σχήμα Γ.	
	αμείβων, ο
Το «γαλόνι» ή «σαρδέλα» των στρατιωτικών. Στην αγγειογραφία, ο όρος χρησιμοποιείται συμβατικά για να περιγράψει ευθύγραμμα κοσμήματα σε σχήμα <.	
	αμφορέας, ο
Από τις λέξεις «αμφί» και «φέρω». Αγγείο με μακρόστενο ωοειδές σώμα και λαϊμό στενότερο αυτού, που φέρει εκατέρωθεν δύο όμοιες κάθετες λαβές και στηρίζεται σε μικρό πόδι. Παραγόταν σε διάφορα μεγέθη, από τα μικρά δοχεία αρωματικών ελαίων έως τα μεγάλα αποθηκευτικά αγγεία για τη μεταφορά ή την αποθήκευση κυρίως υγρών αλλά και στερεών. Υπάρχουν πολλοί τύποι αμφορέων, όπως οι οξυπύθμενοι, οι παναθηναϊκοί, οι αμφορείς με λαϊμό, οι νικοστεινικοί, οι αμφορείς SOS, οι τυρρηνικοί, οι τύπου Nola.	
	αμφορίσκος, ο
Αρωματοδόχο αγγείο με ανεστραμμένο κωνικό σώμα και δύο λαβές στον ώμο.	
	δίνος, ο (λέβης, ο)
Μεγάλο, ανοιχτό ημισφαιρικό αγγείο χωρίς λαβές και πόδι και με πολύ χαμηλό λαϊμό. Χρησιμοποιούνταν ως αγγείο ανάμειξης κρασιού με νερό, ενώ δινόταν και ως έπαθλο.	
	κοτύλη, η
Αγγείο πόσεως με δύο οριζόντιες λαβές, πολύ συνηθισμένο στην Κόρινθο. Μοιάζει με τον σκύφο, μόνο που τα τοιχώματά του είναι πιο πλαγιαστά.	
	κρατήρας, ο
Από το ρήμα «κεράννυμι» (αναμειγνύω). Μεγάλο ανοιχτό αγγείο για τη μείξη του οίνου με το νερό. Το κρασί αυτό εκχύονταν σε οινοχόες. Υπάρχουν πολλοί τύποι κρατήρων: οι κιωνωτοί, οι ελικωτοί, οι καλυκωτοί και οι κωδωνόσημοι. Τοποθετούνταν συνήθως στο κέντρο του δωματίου όπου γίνονταν τα συμπόσια.	
	κύλικα, η
Βασικό αγγείο πόσεως των αρχαίων. Αποτελείται από ευρύ και ρηχό σώμα, το οποίο στηρίζεται σε λεπτό στέλεχος που απολήγει σε πόδι. Έχει πάντα οριζόντιες λαβές διαταγμένες συμμετρικά, συχνά αναδιπλωμένες. Ο εσωτερικός επίπεδος κυκλικός πάτος του αγγείου χρησιμοποιούνταν ως επιφάνεια ζωγραφικής διακόσμησης. Υπάρχουν πολλοί τύποι κυλικών: τύπου κωμαστών, τύπου Σιάννων, τύπου Α (οφθαλμοτέες), τύπου Β, τύπου Γ, τύπου Kassel, τύπου Droop.	
	λήκυθος, η
Βασικό ελαιοδόχο αγγείο, στενόστομο, με μία κάθετη λαβή. Υπάρχουν αρκετοί τύποι του σχήματος αυτού. Τον 5ο αι. π.Χ. επικρατούν οι λήκυθοι κύριου και δευτερεύοντος τύπου. Συχνά απαντά και η λεγόμενη αρυβαλλοειδής λήκυθος με φουσκωτό και κάπως πεπεσμένο σώμα. Οι λευκές λήκυθοι προορίζονταν αποκλειστικά για ταφική χρήση.	
	μετόπη, η
1. (αρχιτεκτονική) Λίθινη ή πήλινη ορθογώνια πλάκα που αποτελεί τμήμα της δομικής ζωφόρου και εναλλάσσεται με τα τρίγλυφα. Συνήθως φέρει γραπτή ή ανάγλυφη διακόσμηση. 2. (ζωγραφική) Ορθογώνιος χώρος, συνήθως στο ύψος των λαβών ενός αγγείου, με διακοσμητικές παραστάσεις.	
	οινοχόη, η
Από τις λέξεις «οίνος» και «χέω». Ωοειδής κανάτα κρασιού με μία λαβή, συνήθως ψηλότερη του πλάτους της. Έχουν διακριθεί 10 τύποι βάσει διαφοροποιήσεων στο προφίλ, το στόμιο και τη μορφή της λαβής του αγγείου.	
	πυξίδα, η
Μικρό αγγείο με κάλυμμα, για τη φύλαξη πολύτιμων αντικειμένων η καλλυντικών ουσιών. Μέσα σε αυτό οι γυναίκες έβαζαν πούδρα για τον καλλωπισμό τους ή φύλασσαν τα κοσμήματά τους. Δεν έχει λαβές, εκτός από τη σκυφοειδή πυξίδα της Σικελίας.	
	ρόδακας, ο
Διακοσμητικό στοιχείο κυκλικού σχήματος με μορφή τυποποιημένου άνθους τριαντάφυλλου, με έναν ή δύο ομόκεντρους κύκλους πετάλων.	
	σκιαγραφία, η
Τεχνική της αγγειογραφίας, κατά την οποία οι μορφές αποδίδονται με τη χρήση μελανού κυρίως χρώματος, χωρίς εγχάρακτες λεπτομέρειες.	
	σκύφος, ο
Βαθύ αγγείο πόσης με ανοιχτό στόμιο και σχήμα περίπου ημισφαιρικό.	
	υδρία, η

Γεωμετρική Κεραμική στη Μ. Ασία

Από τη λέξη «ύδωρ». Αγγείο με τρεις λαβές, δύο οριζόντιες στο επάνω μέρος του σώματος για τη μεταφορά του και μία κάθετη στο ύψος του ευρέος ώμου για έκχυση. Συνήθως μετέφεραν σε αυτό νερό, αλλά συχνά το χρησιμοποιούσαν και ως τεφροδόχο αγγείο και κάλπη. Ο τύπος της υδρίας που ο λαϊμός της δεν ξεχωρίζει με σαφήνεια από το σώμα ονομάζεται κάλπις.